

In den beginne

Preek over Genesis 1:1

Te lezen: Genesis 1:1-10, Kolossenzen 1:15-20 en Openbaringen 21:1-8
Zuilen, 19 augustus 1973

In den beginne schiep God de hemel en de aarde.

Je leert een mens in zijn doen en laten pas goed begrijpen, wanneer je iets van zijn verleden weet.

Waarom is mevrouw Jansen zo bang voor honden? Omdat zij als klein meisje is gebeten door een grote Duitse herdershond! Waarom staat meneer Pietersen erop dat zijn kinderen alles eten wat moeder hen voor zet? Meneer Pietersen heeft als kind de hongerwinter van 1944 meegemaakt, toen mensen bloembollen en behangselpap aten om in leven te blijven!

Je moet het heden van een mens zien in het licht van zijn verleden. Vandaar dat een rechter alles wil weten over de kinderjaren van een misdadiger, vóór hij hem veroordeelt. Heeft de verdachte een ongelukkige jeugd gehad waarin hij liefde te kort kwam? Hoe was de verhouding tussen zijn ouders? Is hij misschien tot zijn gewelddaad gekomen om de schade van zijn jeugd in te halen en alsnog de flinke vent uit te hangen? Dat heeft hij in zijn jongensjaren immers nooit kunnen doen, omdat hij toen wegens ziekte jarenlang bed moest houden! Maatschappelijk werkers en psychologen graven in zijn verleden op zoek naar invloeden en ervaringen die hem op latere leeftijd tot zijn misdaad gebracht zouden kunnen hebben: jeugdvrienden, het milieu waarin hij is opgevoed, de erfelijke eigenschappen die hij van zijn ouders heeft meegekregen. Zo wordt zijn doopcel gelicht. Tot op de dag van zijn geboorte. Tot op de huid van zijn ouders.

In Genesis één wordt ons aller doopcel gelicht. Het scheppingsverhaal gaat terug in de geschiedenis van ons mensen. Het gaat verder terug dan geschiedkundigen, sociologen of psychologen ooit terug kunnen gaan in de geschiedenis van mensen. Het graaft dieper in het verleden van het menselijk bestaan dan oudheidkundigen bij opgravingen in oeroude ruïnes ooit kunnen graven. Maatschappelijk werkers en psychologen kunnen de doopcel van een mens lichten tot op de dag van zijn geboorte, tot op de huid van zijn ouders. Genesis één licht uw en mijn doopcel tot op het hart van God. Oudheidkundigen geven opheldering over de menselijke geschiedenis tot op de resten van de oudste stad, tot op de overblijfselen van de eerste aarden kruik, tot op het oudste botje. Het scheppingsverhaal geeft opheldering over de menselijke geschiedenis tot op de wijsheid en liefde van God. Genesis één gaat namelijk op een heel andere, op een veel diepere manier, terug in de menselijke geschiedenis dan wetenschapsmensen dat doen. En dat moeten we steeds goed in de gaten houden!

‘In den beginne schiep God de hemel en de aarde’. ‘In den beginne ...’ Nu wil ik mij speciaal richten tot de jongens en meisjes die op de volgende zondag verder zullen praten over dit Bijbelgedeelte. Stel je eens voor, dat jullie meester of een leraar in de klas Genesis één vers één zou voorlezen; en dan gelegenheid zou geven tot het stellen van vragen. ‘In den beginne ...’ En wie heeft er iets te vragen?

Ik moet mij al erg vergissen, wanneer er dan geen bos vingers omhoog zou gaan, en het als uit één mond zou klinken: ‘meneer, wanneer was dat?’ Niemand moest

verbaasd zijn dat zo'n vraag als eerste uit de klas komt. Want op school wordt kinderen geleerd zulke vragen te stellen. En wordt hun op zulke vragen antwoord gegeven.

U hebt gelijk: Het is een stuk armoedige eenzijdigheid van ons onderwijs en van onze wetenschapsbeoefening dat het vooral antwoorden geeft op zulke vrij oppervlakkige vragen als naar het 'wanneer?' en het 'hoe?' van de dingen. Hier ligt voor u als ouders en jeugdleiders de taak om kinderen duidelijk te maken dat scholen en universiteiten over het algemeen slechts een eenzijdige kijk op mens en wereld geven.

Jongens en meisjes: Het is erg belangrijk wat jullie op school leren. We moeten dankbaar zijn voor wat wetenschappers ontdekt hebben van de natuur, van ons menselijk lichaam, van de menselijke geschiedenis. Maar je moet één ding goed onthouden: geleerden kunnen niet alles weten! Want de wetenschap heeft zijn beperkingen en grenzen! Met een hamer kun je een spijker in de muur slaan. Maar je kunt er geen gescheurde broek mee repareren. Elk instrument heeft zijn beperkingen. De wetenschap is een instrument dat ons mensen ten dienste staat. Maar als elk instrument heeft ook de wetenschap zijn beperkingen. Geschiedkundigen kunnen de geschiedenis onderzoeken, en een antwoord geven op het 'wanneer' van de dingen. Maar zij kunnen geen antwoord geven op de dieper gaande vragen naar het 'waarom?' en het 'waartoe?' van de dingen. Op deze vragen geeft de bijbel een antwoord!

Op school leer je wat geschiedkundigen en oudheidkundigen hebben ontdekt van de geschiedenis. In zestienhonderd werd de slag bij Nieuwpoort uitgevochten. Honderd jaar voor Christus kwamen de Batavieren in ons land. Genesis één brengt heel andere dingen uit de geschiedenis aan het licht. Het gaat in het scheppingsverhaal niet om het 'wanneer' van de dingen. 'In den beginne schiep God...' Dit begin is een heel ander begin dan het begin waarnaar oudheidkundigen op zoek zijn. Dit begin kun je niet aankruisen op de kalender die wetenschappers opgesteld hebben.

Dit is wel telkens opnieuw geprobeerd! Er zijn mensen geweest die op basis van Bijbelse geslachtregisters en de daarin opgegeven leeftijden berekend hebben, dat de schepping in het jaar vierduizendvier voor Christus moet hebben plaats gevonden. De bijbel zelf plaatst al dit cijferwerk onder ernstige kritiek. Want Genesis één zelf geeft geen datum die wij op onze kalender kunnen aankruisen! De bijbel is het woord van God dat zijn lezers niets onthoudt dat belangrijk is. Wanneer Genesis één geen datum plaatst bij 'In den beginne...' is slechts één conclusie mogelijk: Dit begin is niet op onze kalender aan te geven! Hier wordt een ander begin bedoeld! U zult nooit iets begrijpen van het begin waarover Genesis één spreekt, wanneer u vraagt naar het jaartal van dat begin. Wanneer u zulke vragen stelt, ontgaat u de rijkdom van het scheppingsverhaal. Vandaar dat de ruzies tussen sommige christenen en wetenschappers over de ouderdom van de aarde zulke armoedige ruzies zijn! Niemand wordt er geestelijk een cent rijker van.

'In den beginne schiep God de hemel en de aarde'.

Welk begin wordt hier bedoeld?

De liefde van God als uitgangspunt van wereld en mensheid!

De bijbel is het boek van de liefdesgeschiedenis tussen God en mensen.

De bijbelse verhalen over Abraham, Jacob, Jozef en het volk Israël zijn verhalen over Gods onuitputtelijke liefde voor mensen. De nieuwtestamentische geschiedenissen over Jezus, zijn geschiedenissen over Gods liefde die tot het uiterste, tot de dood gaat.

De bijbel vertelt van de geschiedenis waarin God alles doet om zijn liefde aan mensen kwijt te raken. En aan het begin van die geschiedenis lezen we: 'in den beginne schiep God de hemel en de aarde'. Dat wil zeggen: aan het begin van hemel en aarde, aan het begin van uw en mijn leven staat Gods liefde. Dit doet het scheppingsverhaal: Het plaatst de liefde waarmee God Israël verlostte uit de Egyptische slavernij en de liefde waarin God zijn Zoon tot ons mensen zond, aan het begin van deze wereld, aan het begin van uw en mijn leven. Begrijpt u nu dat het begin waarover Genesis één spreekt, een heel ander begin is dan waarnaar wetenschappers op zoek zijn? Oudheidkundigen kunnen in principe de menselijke geschiedenis ophelderen tot het jaar nul. Het scheppingsverhaal geeft opheldering over de menselijke geschiedenis tot op het liefhebbend hart van God. 'In den beginne schiep God de hemel en de aarde'. Dat wil zeggen: De liefde van God waarover de bijbel spreekt staat aan het begin van onze wereld, van ons leven. En dit wil onder andere zeggen: Het begin waarover het scheppingsverhaal spreekt, wordt nooit oud. Want door de eeuwen heen wordt Gods liefde nooit oud.

In een museum voor oudheden kunt u veel zaken uit voorbijgegangene eeuwen bezichtigen: stenen vuistbijlen, een kies van een mammoet. In een museum zult u tevergeefs zoeken naar overblijfselen van de schepping. De schepping is nooit een museumstuk geworden. Omdat Gods liefde nooit oud is geworden, maar zich door de eeuwen heen van dag tot dag vernieuwt. Zelfs de zondeval heeft Gods schepping niet tot een dood museumstuk gemaakt. Genesis drie heeft Genesis één niet tot voltooid verleden tijd gemaakt. Ondanks menselijke schuld en zonde is Gods liefde iedere dag weer nieuw en levend. En daarom is het 'In den beginne schiep God de hemel en de aarde' iedere dag nieuw en levend.

Nu begrijpen we ook het gedeelte uit de Kolossenzen brief dat wij vanmorgen lazen. In Kolossenzen 1 noemt Paulus Jezus Christus 'de eerstgeborene der ganse schepping'. En hij zegt verder dat alle dingen hun bestaan in Christus hebben. Je zou deze woorden van Paulus als volgt kunnen samenvatten: In den beginne was Christus en hemel en aarde bestaan in Hem. En dat is hetzelfde als: In den beginne schiep God de hemel en de aarde. Want het 'begin' uit Genesis één is niet een jaartal maar de liefde van God als fundament voor mens en wereld. Deze liefde van God is vlees en bloed geworden in Jezus Christus.

Zo kan Paulus schrijven dat mens en wereld 'in Christus' zijn geschapen. Want waar Jezus Christus Gods liefde schenkt begint de schepping opnieuw. Waar mensen de liefde van Christus aannemen wordt het 'In den beginne' van het scheppingsverhaal opnieuw werkelijkheid. Jezus is voor u gestorven en begraven om uw leven voor zover dat getekend is door schuld en zonde de wereld en de tijd uit te dragen. Hij is voor u uit de dood opgestaan opdat u met Hem zou opstaan tot een nieuw leven. Met Pasen begint God de wereld te herscheppen. Allen die in Jezus Christus gaan geloven beleven zo'n herschepping. Hun leven wordt nieuw. Aan den lijve ervaren zij Genesis één vers één: 'In den beginne schiep God de hemel en de aarde'.

Het begin waarover Genesis één spreekt, laat zich niet begraven in een jaartal uit het verleden. Tot aan het eind der tijden is dit begin elke dag springlevend. Want dit begin is de liefde van God, Die het werk van zijn handen niet laat varen. Zo kan het gebeuren dat je het 'begin' van de eerste bladzijde van de bijbel weer tegenkomt op de laatste bladzijde. Uit Openbaringen eenentwintig lazen wij immers dat God tenslotte een nieuwe hemel en een nieuwe aarde zal scheppen.

In deze eerste preek over Genesis één zijn we niet verder gekomen dan 'In den beginne...' Maar dat is een heel eind gebleken! Met het 'In den beginne' van God kom je tot aan het eind der tijden, tot aan de nieuwe hemel en nieuwe aarde.

In Genesis één wordt uw en mijn doopcel gelicht. Aan het begin van uw en mijn leven blijkt de liefde van God te staan, waarvan de bijbel verder vol is. Het huis van uw leven is zogezegd opgetrokken uit de liefde van God, zoals deze geopenbaard is in Jezus Christus. Weer anders gezegd: God heeft u zó geschapen dat u geschikt bent om in Christus te geloven en van Zijn liefde te leven. Zó wordt het scheppingsverhaal evangelie: Mensen, het nieuwe leven dat Christus geeft is niet bestemd voor enkele speciaal uitverkoren lieden. God heeft u allen, heeft heel de wereld, geschapen met het oog op dit nieuwe leven. Uw doopcel uit Genesis toont het aan: aan het begin van uw leven staat Gods liefde. U bent ervoor geschapen.

Een rechter velst zijn oordeel over een verdachte mede op grond van diens doopcel. Wij vellen allen dagelijks oordelen over medemensen. Met Jan is niets te beginnen! Buurvrouw heeft nu eenmaal een verzuurd karakter! Tante begrijpt er toch niets van! Zo sluiten we ons af van Jan, buurvrouw en tante. Genesis één licht hun doopcel: aan het begin van Jan, buurvrouw en tante staat de liefde van God. Zij zijn geschapen met het oog op de liefde die God geopenbaard heeft in Jezus Christus. Zo wordt Genesis één opdracht tot evangelisatie: Sluit je niet van de mensen af, maar zoek hen vol verwachting op. 'Maakt de volken tot mijn discipelen'. Want ze zijn ervoor geschapen om dat te zijn.

Amen.